

γκρᾱς ὁ, πολλὰχ. *grās* Κρήτ. (Πεδιάδ. Σφκκ. Χαν.) Πάρ. (Λεῦκ.) Πελοπν. (Μάν.) Σάμ. (Μύλ. Παλιόκ.) γκρᾱ τό, Λεξ. Δημητρ. Πληθ. γκρᾱδες σύνθηθ. γκρᾱδία Μακεδ. (Βόιον Κοζ.)

Ἐκ τοῦ Γαλλ. *gras*, ὀνόματος τοῦ ἐπινοήσαντος τὸ ὄπλον.

1) Εἶδος στρατιωτικοῦ ὀπισθογεμοῦς τυφεκίου, ἐν χρήσει ἄλλοτε εἰς τὸν ἐλληνικὸν στρατὸν μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἐπαναληπτικῶν πυροβόλων ὄπλων καὶ δὴ τοῦ μάνλιχερ κοιν.: Ἐμαλῶνασι δουφεκίς με τοῦ *grādes* Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Ὅταν παντρεύονται, εἶχαν ἓνα ἔθιμο καὶ ἔσπαζαν μιὰ λαίνα σημαδεύοντα μὴ τὰ γκρᾱδία Μακεδ. (Κοζ.) Εἴχαμαν σαρανταπέντε γκρᾱδία αὐτόθι. || Ἄσμ.

Πᾶρε ἔς τὰ χεῖρια σου τὸ *grā*, | νὰ κυνηγήσης τὸ φονιά (ἐκ μοιρολ.) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.)

Μάννα μ', ἐγὼ κολάστηκα, πότε ἤμουν στρατιώτης
μοῦ ἔφαγε ὁ γκρᾱς τὸ νῶμο μου καὶ τὸ γυλιὸ τὴν πλάτη
Πελοπν. (Ὀλυμπ.)

Μὴ ντυφεκᾶς, κασσίδα μου, με τοὺς κλεμμένους

γκρᾱδες

καὶ θὰ τὸ μάθῃ ὁ Κολοκυθᾶς καὶ θὰ ἔχωμε καβγάδες
Καρ. (Γέροντ.) 2) Μεταφ., ὁ εὐθύς ἄνθρωπος Στερελλ. (Σπάρτ.): Εἶμι γκρᾱς. β) Βλάξ Μακεδ. (Κοζ.): Δὲν πέρασι τὴν τάξ', τρανὸς γκρᾱς, γκρᾱς ντίπ! Συνών. *καράμπι-να*. γ) Ἀξεστός ἄνθρωπος Ἦπ. (Πλατανῶσ.)

Ἡ λ. καὶ ὡς παρωνύμ. (ἐπὶ ἰσχυρογνώμονος ἀνθρώπου) ὑπὸ τὸν τύπ. Γκρᾱς Θεσσ. (Κρυόβρ.) Εὐβ. (Στεν.) Πελοπν. (Δυρράχ.)

γκρᾱτσια ἡ, ἐνιαχ. *grātσια* Ζάκ. Κεφαλλ. Νάξ. γρᾱτ-τσα Σάμ. γρᾱτσια Κύπρ. γρᾱτσα Κύπρ. γρᾱνσα Μύκ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *grazia* = χάρις Πβ. καὶ τὸ βυζαντ. *γρᾱττσια* Σαχλίκ., Γραφαὶ καὶ ἀφηγήσεις, στ. 296-7 (ἐκδ. Wagner, σ. 88) «ξεβάλλει, ἀπηλογοῖαί τους, ἐβγαίνει καὶ κλειδώνει, | καὶ φαίνεται του κ' ἔκαμε πολλὰ μεγάλα γρᾱττσια». Ὁ τύπ. *γρᾱνσα* διὰ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν τοῦ στίχου.

1) Χάρις ἀπονειμομένη εἰς κατὰδικον Κεφαλλ. 2) Ἐπὶ προσώπου, σώματος, κινήσεων, ὁμιλίας, χάρις, ωραιότης Μύκ. Σάμ.: Μηγᾶρ ἔχ' γρᾱττσα ἡ ὁμιλία τ'! Σάμ. || Ἄσμ.

Πᾶς τὸ φέραν ἀπ' τὴ Βράντσα κι ἔχει τὸ παιδί μου

γρᾱνσα

(ἐκ βανκαλ. Βράντσα = Φράντσα, ἡ Γαλλία) Μυκ. 3) Ὅς ἐπιφών., ἐκφρασις εὐγνωμοσύνης δι' εὐχὴν ἢ διὰ τινὰ προσφορὰν, εὐχαριστῶ Ζάκ. — Γ. Ξενόπ., Κόσμος, 60: Γκρᾱτσια, μὰ ἔχω παρέα, ἀποκρίθηκε Γ. Ξενόπ., ἐνθ' ἄν.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γρατσίας Νάξ. Κεφαλλ. καὶ Γράτσος Μήλ. κ.ά. Πβ. ἄ γ ρ α τ σ ο ς.

γκραχάλημα τό, Πελοπν. (Βερεστ.) — Κ. Μαριν., εἰς Ν. Ἔστ. 2, 257 γκραχάλισμα Λεξ. Π. Βλαστ. 389.

Ἐκ τοῦ ρ. *γκραχαλίζω*.

Γρυλλισμὸς χοίρου ἐνθ' ἄν.

γκραχαλητό τό, Πελοπν. (Βερεστ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *γκραχαλίζω* καὶ ἀναλογ. πρὸς τὸ *ροχαλητό*.

Γρύλλισμα χοίρου: Ποῦ ποῦ! ὅπως πάαινα διαπέρα τὸ

δρόμο, ἀκῶ κάτι γκραχαλητὰ ποῦ μοῦ φάνηκε πῶς ἦτανε στοιχειὸ κι ὄχι γουρούνι.

γκραχαλίζω Πελοπν. (Βερεστ.) — Λεξ. Π. Βλαστ. 389. Λέξις πεποιημένη.

Γρυλλίζω ἐνθ' ἄν.: Μωρὲ τί πάθανε φτοῦ' ντὰ γουρούνια καὶ γκραχαλᾶνε ἔτσι σήμερα. Βερεστ.

γκρέθι τό, Πελοπν. (Κόρινθ.) γκρέθι Πόρ.

Ἐκ τοῦ Ἀλβαν. *grenxë* ἢ *grezë* = σφήκα.

Μεγάλη σφήκα ἐνθ' ἄν. Συνών. *σκοῦροκος*, *σερ-σέγκι*.

γκρέκα ἡ, Ἀθῆν. Ἰων. (Μπουρνόβ.) Νάυστ. Στερελλ. (Περίστ. κ.ά.) — Λεξ. Πρω. Δημητρ. *γκρέκα* Ζάκ. (Κερ.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *greca* = μακινδρικόν σχῆμα.

1) Τὸ διακοσμητικὸν σχῆμα μαϊάνδρος συνηθέστατον εἰς τὴν ἀγγειοπλαστικὴν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὸ κέντημα Ἀθῆν. Ἰων. (Μπουρνόβ.) Στερελλ. (Περίστ.) — Λεξ. Πρω. Δημητρ. κ.ά.: Ἦκαμε μιὰ γκρέκα γύρω-γύρω ἔς τὸ σεντόνι τῆς Μπουρνόβ. Οἱ γκρέκις εἶναι δύσκουλις κι δὲ γίνονται μὴ σταυροβιλουμένα Περίστ. 2) Εἶδος κάππας Ζάκ. (Κερ.) 3) Εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν χυτῶν, τεμάχιον σιδήρου τὸ ὁποῖον τίθεται ἐντὸς τοῦ χώματος τοῦ τύπου, διὰ νὰ συγκρατῇ τὸ χῶμα τῆς καρδιᾶς (= τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ μηχανήματος) Νάυστ.

Γκρέκια ἡ, πολλὰχ. *Γρέκια* Ἀπουλ. (Κοριλ.) Καλαβρ. (Ροχούδ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *Γραικός*, παλαιότερας ὀνομασίας τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Ἑλλάς εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἐλληνοφώνων κατοίκων τῆς Κ. Ἰταλίας ἐνθ' ἄν.: Ἀλ-λόρα ἱσκαπ-πέτσαν ἀτ-τὴν Γρέκια (= τότε ἐδραπέτευσαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα). Ἀπουλ. (Κοριλ.)

γκρέκο τό, ἐνιαχ. *γκρέκο* Ἀπουλ. (Καλημ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *Γραικός*.

Ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα τῶν ἐλληνοφώνων κατοίκων τῆς Κ. Ἰταλίας ἐνθ' ἄν.

γκρέκος, ὁ ἐνιαχ. *γκρίκο* Ἀπουλ. (Κοριλ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *Γραικός*.

Ὁ ἐλληνοφώνος κάτοικος τῆς Κ. Ἰταλίας ἐνθ' ἄν.

γκρέμα ἄκλ. Ἦπ. — Λεξ. Βλαστ. 372.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γκρεμός*, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ *ρέμα*, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεκφέρεται.

Κρημνὸς ἐνθ' ἄν.: Παροιμ. φρ. *Ρέμα γκρέμα νὰ γίνουν!* (συνών. με τὴν ἀρχ. «γαῖα πυρὶ μειχθήτω») Ἦπ. *Καὶ νὰ φύγω ρέμα καὶ νὰ κάτσω γκρέμα* (συνών. με τὴν *μπρός* *γκρεμός* καὶ *πίσω* *ρέμα* ἐπὶ ἀναποφεύκτου καταστροφῆς ἢ ἐπὶ διλήμματος) Ἦπ.

γκρεμάδα ἡ, ἐνιαχ. *γκριμάδα* Ἦπ. (Ζαγόρ.) Μακεδ. (Βόιον) *γκριμάδα* Ἦπ. (Τσαμαντ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γκρεμός* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -άδα.

1) Λίαν ἀπόκρημνος τόπος Ἦπ. (Ζαγόρ. Τσαμαντ.) Συνών. *γκρεμάδι*, *γκρεμάλι*, *γκρεμάρι*, *γκρεμαρός*, *γκρεμαρούκλα*, *γκρεμιὰ*, *γκρε-*

